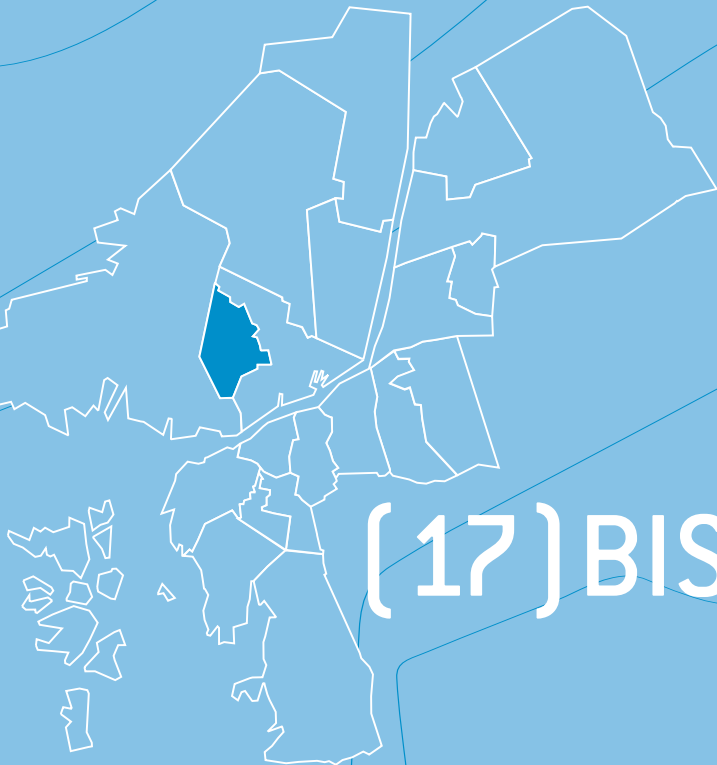

(17) BISKOPSGÅRDEN

BESKRIVNING AV STADSDELEN

MARS 2008

ARBETSGRUPP FÖR BESKRIVNING AV STADSDELEN {17} BISKOPSGÅRDEN

**STADSBYGGNADSKONTORET, DISTRIKT NORR: SOPHIA ÄLFVÅG
STADSDELSFÖRVALTNINGEN BISKOPSGÅRDEN: MARGARETA SJÖHOLM OCH MARGARETA REIMER**

FOTON: STADSBYGGNADSKONTORET OM INTE ANNAT ANGES

**PROJEKTLEDARE SAMTLIGA 21 STADSDELSVISA BESKRIVNINGAR
STADSBYGGNADSKONTORET, ÖVERSIKTSPLANEAVDELNINGEN**

ETT LOKALT PERSPEKTIV

BESKRIVNINGEN AV STADSDELEN - ETT UNDERLAG FÖR PLANERING

Stadsbyggandet innehåller flera perspektiv, dels det lokala genom den enskildes livsmiljö, dels det övergripande utifrån hela staden och även Göteborgsregionens utveckling. Beskrivningar utifrån det lokala perspektivet har tagits fram för varje stadsdelsnämndsområde och är underlag för planering av stadens utveckling och utbyggnad. Syftet är att förstå de olika stadsdelarnas särskilda karaktärer, styrkor och behov samt att ge ett kunskapsunderlag och en introduktion till stadsdelens liv och miljöer. De stadsdelsvisa beskrivningarna är värdefulla som introduktion till stadsdelen för stadens invånare, kommunala förvaltningar, företag och m fl.

Beskrivningarna (tidigare kallade lokala program) har tagits fram under 2006-07 i samarbete mellan Stadsbyggnadskontoret och de 21 stadsdelsförvaltningarna. Beskrivningarna finns tillgängliga på Stadsbyggnadskontorets hemsida och finns även på stadsdelsförvaltningarna samt på Stadsbyggnadskontoret.

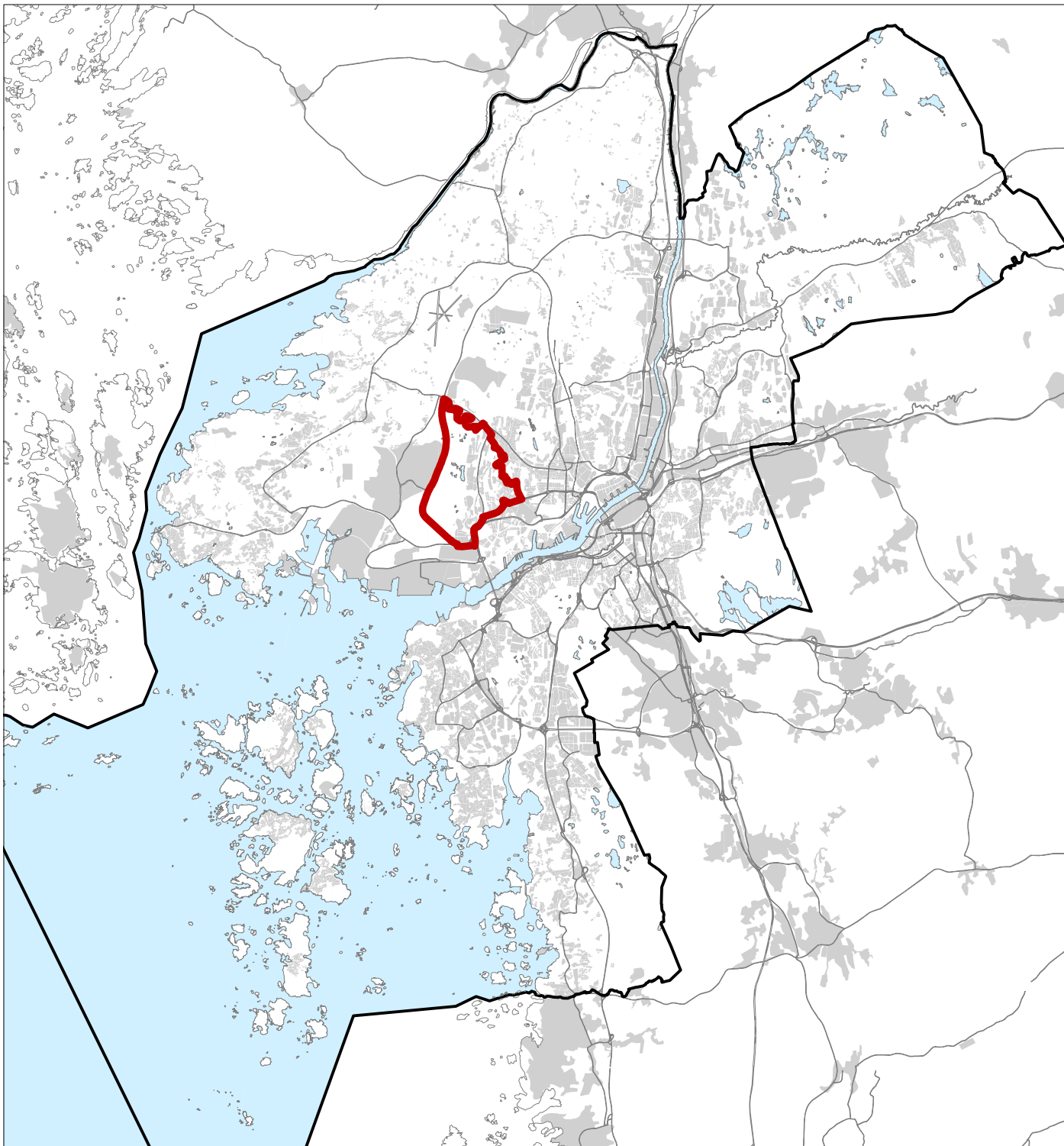
Lokala program togs först fram som underlag till ÖP99. I uppdraget att ta fram en ny översiktsplan, som formulerades av kommunstyrelsen juni 2005, angavs att även de lokala programmen för de 21 stadsdelsnämndernas områden skulle ses över.

SAMRÅDET

Förslaget till översiktsplan, ÖPXX, var ute på samråd under våren 2007. Lokala program var en del av underlagsmaterialet i samrådshandlingen. Många diskuterade översiktsplaneförslaget och sammanlagt inkom cirka 210 yttranden. En del av dem berörde de stadsdelsvisa beskrivningarna. Efter samrådet har beskrivningarna justerats och aktualiserats. En information om de färdiga handlingarna hölls för Byggnadsnämnden i mars 2008.

Ylva Löf
Översiktsplanechef

Lisa Wistrand
Projektledare

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	7
BISKOPSGÅRDENS ROLL I STADEN	8
Historia	8
Utvecklingstendenser och behov.....	11
STATISTIK BISKOPSGÅRDEN (17).....	12
ATT LEVA I BISKOPSGÅRDEN.....	14
Boende och befolkning.....	14
Mötesplatser	14
Kommunikationer	15
Bo-bra-processen.....	15
Utvecklingstendenser och behov.....	16
NÄRINGSLIVET I BISKOPSGÅRDEN.....	17
Långt ifrån blandstad	17
Torgen	17
Södra Biskopsgårdens industriområde.....	17
Institutioner	17
Fritid och rekreation.....	18
Utvecklingstendenser och behov.....	18
DEN FYSISKA MILJÖN I BISKOPSGÅRDEN.....	20
Markanvändning	20
Stadsmiljö	24
Markägoförhållanden	28
Utvecklingstendenser och behov.....	28

SAMMANFATTNING

Biskopsgården är en citynära stadsdel i stadens mellanområde där den storskaliga bebyggelsen dominerar. Södra Biskopsgården byggdes ut under senare delen av 50-talet och exploateringen fortsatte norrut med Norra Biskopsgården och Länsmansgården och österut med Svartedalen till och med 60-talet. I sydöst är bebyggelsen mer blandad. Jättesten består till stora delar av äldre villor och egna hem. Södra Biskopsgården och Jättesten har områden med bebyggelse klassad som kulturhistoriskt värdefull.

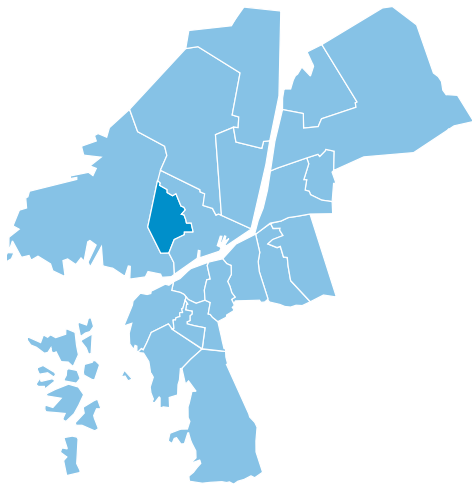
Trots sitt geografiskt centrala läge och med tre spårvagnslinjer som servar city ligger stadsdelen mentalt isolerad i förhållande till övriga Hisingen. En viktig förutsättning för en positiv utveckling av Biskopsgården är att isoleringen bryts. Motor i det arbetet är Bo-bra-processen, ett utvecklingsforum med syfte att förbättra stadsdelen för de boende.

Det finns ett behov av kompletterande typer av bostäder. Större lägenheter, bostadsrätter samt småhus skulle kunna erbjuda boendekarriär, locka andra människor till stadsdelen och öka tryggheten. Idag är bostäderna övervägande hyresrätter.

Biskopsgården är en stadsdel man bor i. Det är angeläget att försöka utveckla handelsutbudet i Biskopsgården, liksom att utveckla lokala arbetsplatser. Längst i söder ligger det levande verksamhetsområdet Södra Biskopsgårdens industriområde med möjlighet till förtätning.

Markanvändningen är tydligt tvådelad. Grönområden, friluftsområden och vatten i den västra delen och bostadsområden i den östra delen. På grund av topografin är orienterbarhet och kopplingar på tvärs dåliga, medan de nord-sydliga stråken (vägar, spårvägar och gc-vägar) är tydliga, ibland så starka att de upplevs som barriärer.

- Mångkulturellt
- Naturnära
- Stadsdel man bor i
- Torgen viktiga mötesplatser
- Storskalig gatustruktur
- Bra kollektivtrafik
- Präglat av efterkrigstidens ideal

BISKOPSGÅRDENS ROLL I STADEN

Biskopsgården är en mångfacetterad stadsdel med en mängd exempel på fin arkitektur i ett ståtligt landskap. Stadsdelen är geografiskt välintegrerad i den utbyggda industristaden på Hisingen.

Stadsdelen har under sin livstid genomgått stora förändringar. Dels har den etniska mångfalden ökat, dels har så gott som samtliga kvarter rustats upp eller byggts om. Stadsdelen har förankring i många kulturer. Det finns förutsättningar och möjligheter för att utveckla ett blomstrande samhälle, men också en del svårigheter att handskas med. Kontrasterna är stora inom stadsdelen. Från trångbott i Norra Biskopsgården till väletablerat med uppvuxna trädgårdar i Jättesten. Det finns en stark vilja att förändra bilden av dagens Biskopsgården.

Stadsdelen har nära till ett stort grönområde och stora trafikleder. Spårvagnar går var femte minut och tar cirka 15 minuter in till city.

HISTORIA

Biskopsgården är en stadsdel med både anor och framtid. De senaste 50 åren speglar ett pionjärskede i Göteborgs bostadsbyggande, från folkhem till miljonprogram. På 10 år byggdes områden längs spårvägen för ca 25 000 människor.

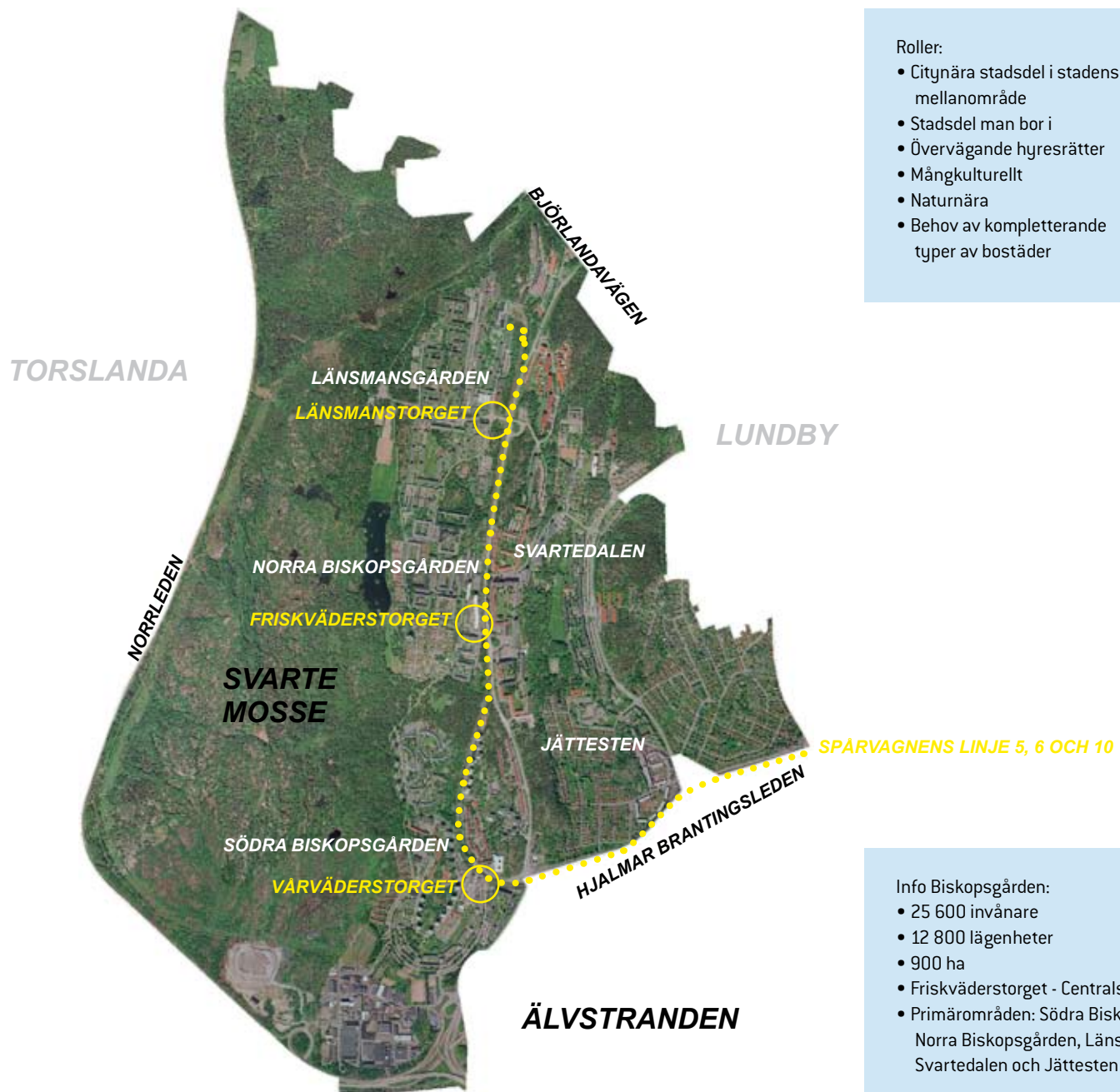
De första spåren av människor hittar man på Biskopsgårdens bergssluttningar, som för länge sedan var stränder i en skärgård. Efter inlandsisens framfart var havsnivån 100 meter högre än vad den är idag.

En grav från bronsåldern på Stora Vette, en fornborg från folkvandringstiden ca 500 e Kr väster om Svarte mosse och en bronsgjutares form vid värmecentralen på Sommarvädersgatan är några av de fornlämningar som har påträffats i stadsdelen.

Gränsen mellan Sverige och Norge gick genom Biskopsgården från Birger Jarls 1200-tal fram till 1658, då Bohuslän tillföll Sverige.

Byn Lundby låg mitt i det nordiska maktspelet. Den har anor från förkristen tid och namnet vittnar om att här fanns en hednisk offerplats. Den gamla bygatan med gårdar finns bevarad i närheten av Lundby gamla kyrka. En av de gamla gårdarna, Biskopsgården, användes när biskopen kom på besök och dess utmarker sträckte sig upp i bergen över dagens Biskopsgården, därav namnet.

Historiskt sett är alltså Biskopsgården en del av Lundby gamla socken, utom delar av bergsterrängen i väster, som tillhört Björlanda och Torslanda.

Roller:

- Citynära stadsdel i stadens mellanområde
- Stadsdel man bor i
- Övervägande hyresrätter
- Mångkulturellt
- Naturnära
- Behov av kompletterande typer av bostäder

Info Biskopsgården:

- 25 600 invånare
- 12 800 lägenheter
- 900 ha
- Friskväderstorget - Centralstationen 5 km
- Primärområden: Södra Biskopsgården, Norra Biskopsgården, Länsmansgården, Svartedalen och Jättesten

Bo 58 i Biskopsgården, bilder från utställningskatalogen.

Under mitten av 1800-talet började industrialiseringen ta fart i Göteborg, framför allt varvsindustrin. Götaverkens stora varvsområde etablerades på Lundbystrand och de stora varven lade grunden för Hisingen som arbetarnas stadsdel och för goda förbindelser över älven. På 1920-talet startade Volvo sin verksamhet på Hisingen.

I och med industrins framväxt kom ett behov av fler bostäder.

På 40-talet fick arbetarfamiljerna tomt, ritning, byggmaterial och lån mycket förmånligt och byggde själva egna hem i Jättesten och Lundby.

I mitten av 1950-talet startade utbyggnaden av det storskaliga Biskopsgården. 1958 hölls bostadsutställningen 'Boplats 58' i södra Biskopsgården, vilken besöktes av 50 000 personer med drömmar om den ljusa rymliga bostaden. Folk från landshövdingehusen i Lindholmen och Brämaregården flyttade till Biskopsgården, men hit flyttade också kommunalråd, författare och professorer.

Arbetskraftsinvandringen på 50- och 60-talet gav Biskopsgården en viss invandrarprägel, men andelen yrkesverksamma var högre än genomsnittet, likaså medelinkomsten. Resursstarka hushåll lämnade från 70-talet i allt större utsträckning stadsdelen. Under 80- och 90-talen förändrades och förnyades Biskopsgården radikalt. Idag är Biskopsgården inne i en uppåtgående spiral tack vare omfattande fysisk upprustning samt sociala och kulturella satsningar.

UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV

Trots sitt geografiskt centrala läge och med tre spårvagnslinjer som servar city ligger stadsdelen mentalt isolerad i förhållande till övriga Hisingen. Strax utanför dess gränser ligger flera av Göteborgs mest framgångsrika industrier. Stadsdelarna runt Biskopsgården kännetecknas av expansion.

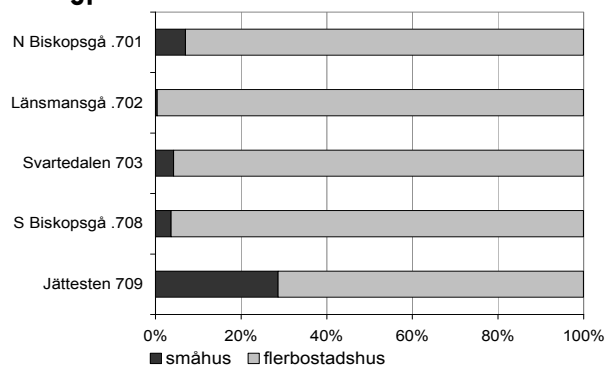
Det finns ett behov av att minska den barriär som stadsdelsgränserna utgör. Stadsdelstillhörighet är en segregationsfråga. Om bilden av stadsdelen är att det är en lågstatusstadsdel sätter detta sin prägel på utvecklingsmöjligheterna. Därför behöver kommunikationen och samarbetet över gränserna förbättras.

Isoleringen måste brytas. Planering utifrån lokala förutsättningar kan bidra till en positiv utveckling av stadsdelen. Stadsdelsnämnden, fastighetsägare och andra aktörer verksamma i Biskopsgården ser positivt på att delta.

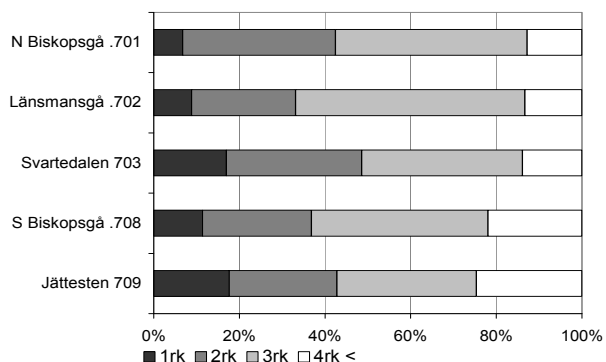
Det gäller både bostadsbeståndet och bättre kopplingar inom området samt till närbelägna stadsdelar.

STATISTIK BISKOPSGÅRDEN (17)

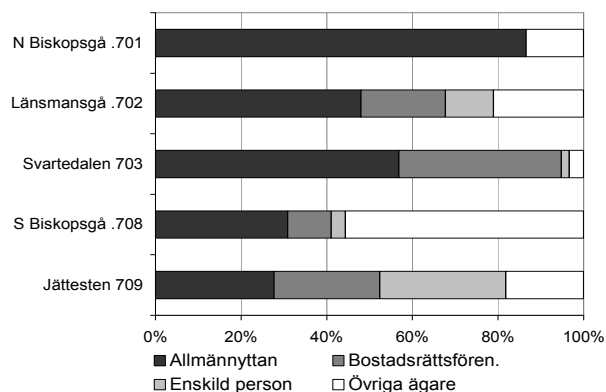
Hustyp 2006

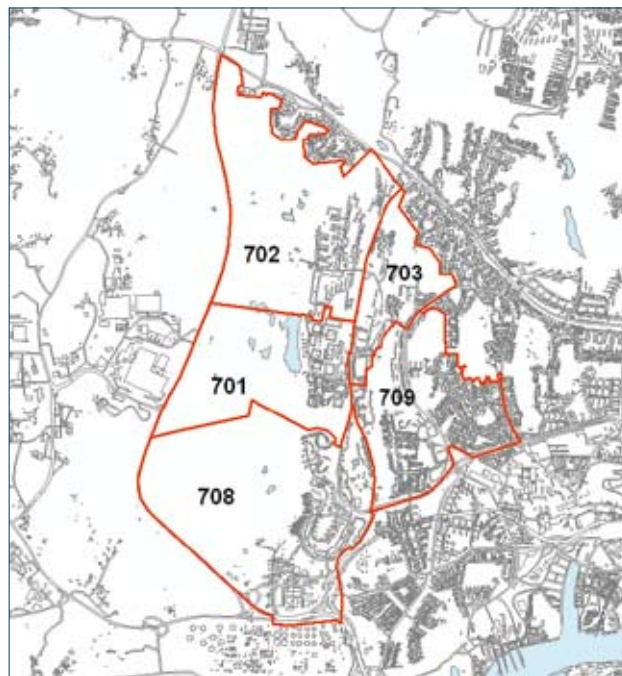
Bostadstorlek 2006

Upplåtelseform 2006

Diagrammen visar bostadsbeståndet 2006, småhus och lägenheter i flerbostadshus, fördelat på primärområden. För mer detaljerad data se <http://www.goteborg.se/statistik>

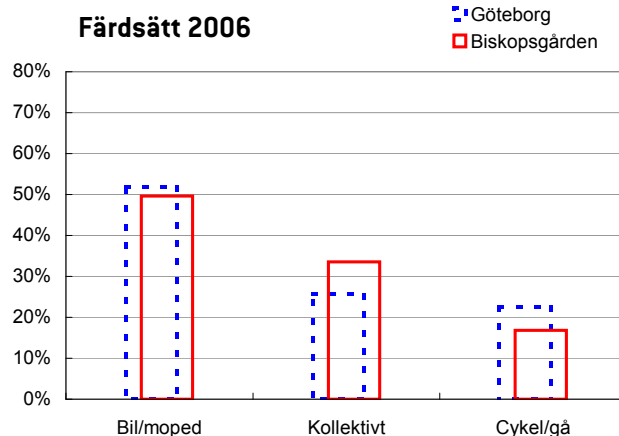
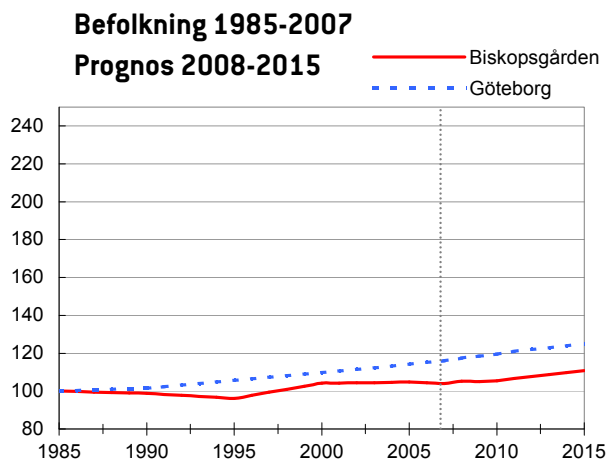
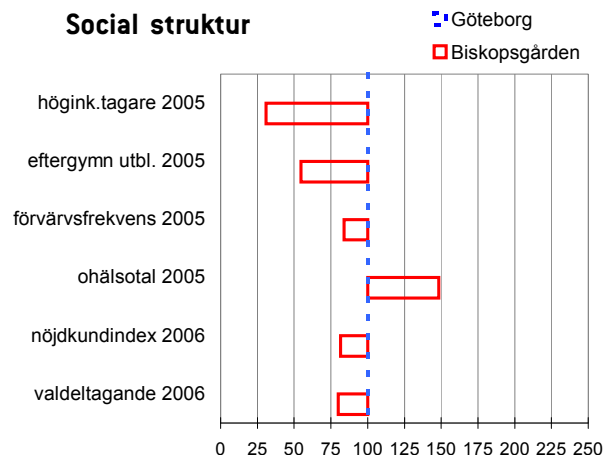
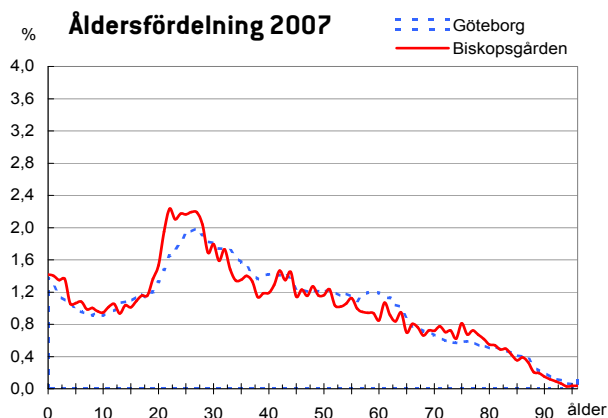
Antal bostäder 2006

701 Norra Biskopsgården	1 819
702 Länsmansgården	2 254
703 Svartedalen	1 906
708 Södra Biskopsgården	3 629
709 Jättesten	3 167
Totalt	12 775

Kartan och tabellen visar stadsdelen med dess primärområden. De tre siffrorna är primärområdets kod. Se <http://www.goteborg.se/statistik>

Folkmängd: 25 395 personer

Landyta: 900 ha

Social struktur: Mäts i förhållande till genomsnittet i Göteborg, index=100. Höginkomsttagare 360< tkr/år, Eftergymnasial utbildning 3<års utbildning, Förvärvsfrekvens 25-65 år, Ohälsotal 16-65 år, se Göteborgsbladet, maj 2007. Nöjd kundindex, hur nöjda invånarna är med miljön i sin stadsdel. Se medborgarenkäten 2006. Valdeltagande. Se statistisk årsbok 2007, Göteborg.

Färdsätt 2006: Andelen resor för respektive färdssätt i stadsdelen 2005, jämfört med Göteborg. Se resvaneundersökning 2006.

Åldersfördelning 2007: Andelen av invånarna i varje årtärsklass i stadsdelen, jämfört med Göteborg. Se <http://www.goteborg.se/statistik>

Befolkning 1985-2007 och prognos: Folkmängdsförändringen i stadsdelen från 1985, jämfört med Göteborg. 1985 är index 100 och utifrån det visas förändringen i femårsintervall. 2008 - 2015 är en prognos. Se <http://www.goteborg.se/statistik>

- Boendeinflytande
- Bo-bra-processen
- Rikt föreningsliv
- Bra kommunikationer
- Prisvärt boende

[foto SDF Biskopsgården]

Mötesplatser: Jättestensskolan, familje- och föreningsdag samt tennis vid Svarte mosse

ATT LEVA I BISKOPSGÅRDEN

BOENDE OCH BEFOLKNING

Primärområdena sinsemellan är väldigt olika. Svartedalen och Jättesten ser sig i första hand som Hisingsbor och känner mycket lite samhörighet med övriga Biskopsgården. Under de senaste åren har kvarboendet ökat i hela stadsdelen. Bostadsföretagen har investerat i omfattande upprustning av sina fastigheter. Man räknar med att hela fastighetsbeståndet ska vara upprustat inom de närmaste åren.

Varierande storlekar på lägenheterna och relativt billiga hyror samt närheten till naturen och centrum är positivt för livskvaliteten i Biskopsgården. Hyresrätterna utgör 72 % av bostadsbeståndet, 11% är bostadsrätter och resten egna hem.

Antalet invånare är ca 25 600. Befolkningen har minskat kraftigt från 60-talet, då den som mest låg över 37 000. Åldersfördelningen ligger nära genomsnittet för Göteborg. Norra Biskopsgården har däremot en ung befolkning, många med utomeuropeiskt ursprung. Andelen med eftergymnasial utbildning och med högre inkomster är låg. Många är arbetssökande och många är beroende av socialbidrag. Ohälsotalet hör till de högsta i Göteborg.

MÖTESPLATSER

Torg

Stadsdelens tre större affärstorg är naturliga mötesplatser. Länsmanstorget och Vårväderstorget förvaltas av Göteborgslokaler. Friskvåderstorget har många mark- och fastighetsägare och här finns ett partnerskap med målsättning att förbättra torget. På torgen finns ett varierat utbud av små affärer.

Gårdar

En speciell kvalitet i Biskopsgården är de stora grannskapsplanerade gårdarna vilka används flitigt som naturliga mötesplatser för de boende. Svarte Mosses stora grönområde skapar möjligheter för aktivitetsmötesplatser, såsom grillplatser, naturstigar, bangolf, café, brännboll och andra idrottsaktiviteter.

Skolor

I Biskopsgården finns 5 skolor, en i varje primärområde. Två av dessa, Ryaskolan och Svartedalsskolan, är 0-9 skolor. De övriga, Sjumilaskolan, Landamäreskolan och Jättstensskolan, saknar högstadium. Inom förskolan finns en viss kö då platserna inte ligger i närheten av de sökandes bostad.

Äldre

I Södra och Norra Biskopsgården finns två fastigheter med bostäder och dagverksamhet för äldre. Utifrån intresse från de boende pågår arbete med att förändra hyreshus inom allmännyttan till 55+-boende.

Fritid och föreningar

Inom fritid finns två fritidsgårdar och ett bibliotek. Föreningslivet är mycket väl utvecklat med ett 90-tal föreningar som är verksamma i stadsdelen. Ett 50-tal föreningar är inriktade på kultur, politik och hobby, ett 20-tal är idrottsföreningar och ca 15 är pensionärsföreningar. Föreningarna är en viktig resurs för stadsdelens sociala liv och utveckling

KOMMUNIKATIONER

Vissa delar av Biskopsgården är mycket kuperade. Sommarvädersgatan som ligger i en dalsänka, delar stadsdelen i två delar, och försvårar kopplingar på tvärs. I stadsdelen finns ett utbyggt flexlinjenät som alla har tillgång till. Tre spårvägslinjer har sina ändhållplatser i Biskopsgården. Möjligheterna att åka vidare till andra områden på Hisingen, som Norra älvstranden, Torslanda, Tuve, havet, flygplatsen mm är mycket begränsade. Detta gör stadsdelen lite till en återvändsgränd.

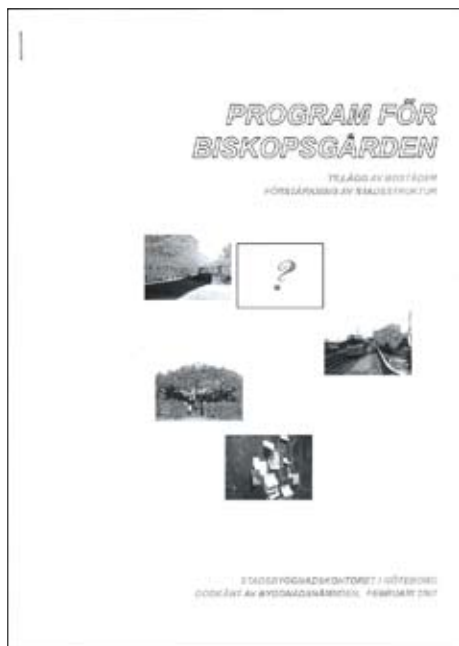
BO-BRA-PROCESSEN

Bo-bra-processen är ett unikt utvecklingsforum, som startade 1993, med syfte att förbättra stadsdelen för de boende. Aktörer är stadsdelsförvaltningen i Biskopsgården, stadsbyggnadskontoret samt kommunala och privata bostadsbolag. Bo-bra-processen är en motor i utvecklingen av Biskopsgården.

Bo-bra-processens vision är attraktiv förskola/skola, bättre marknadsföring, trygghet, egenförsörjning, bra bostad, samverkan och boendedialog.

Bostäder: Flerbostadshus i original väster om Långströmsgatan, HSB's bostadsrätter på Önskevädersgatan samt villa på Stömstadgatan.

I programmet för nya bostäder i Biskopsgården diskuteras en förändring av bostadsbeståndet och stadsstrukturens utvecklingsmöjligheter. Programmet godkändes under våren 2007 och ligger till grund för kommande detaljplaner i Biskopsgården.

För aktuell information om planer se www.stadsbyggnad.goteborg.se

UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV

Bilden av Biskopsgården håller sakta men säkert på att förändras och det finns ett stort intresse för förtätning och nybygge.

Det finns ett behov av större lägenheter, bostadsrätter samt småhus vilka skulle kunna erbjuda boendekarriär och mer plats för större familjer, locka andra människor till stadsdelen och öka tryggheten på utsatta platser, bl a kring spårvagnens hållplatser. Ett program för tillägg av bostäder och förstärkning av stadsstruktur godkändes under våren 2007 av byggnadsnämnden. Det ligger till grund för förändringar i stadsdelen i form av nya detaljplaner. Programmet har två nivåer. En nivå som presenterar en överordnad struktur och en som går ner i skala och ser på specifika platser och dess kontext. I programmet föreslås 15 platser för nya bostäder, vilket innebär 700-800 nya bostäder. Drygt 50% är småhus.

Inom SDF Biskopsgården håller metoder för medborgarligt inflytande på att växa fram. Medborgargrupper arbetar med olika samhällsplaneringsfrågor med gott resultat. En grupp var delaktig i programarbetet för nya bostäder. I arbetet med att ta fram en strategisk stadsdelsplan för arbetet med storstadsutveckling "B2020" kommer metoden att användas och medborgare kommer att anlitas för att ta fram förslag till hur stadsdelen Biskopsgården kommer att kunna utvecklas till år 2020.

Boende har genom inflytandekort fått en bra kontakt med stadsdelsnämnden, som sedan bl a engagerat sig för att skapa ett tryggare och säkrare Friskvädertorg. Utifrån detta har ett omstruktureringsprojekt för torget kommit igång som kallar sig Friskvädertorget partnerskap.

Det finns en politisk inriktning att förändra alla skolor till 0-9 skolor. I anslutning till Sjumilaskolan planeras ett aktivitetshus/idrottshall.

NÄRINGSLIVET I BISKOPSGÅRDEN

LÅNGT IFRÅN BLANDSTAD

Antalet lokala arbetsplatser motsvarar endast ca 35 % av antalet förvärvsarbetsande som bor i stadsdelen. De stora arbetsplatserna i Torslanda ligger förhållandevis nära. Även arbetsplatserna på Norra Älvstranden ligger nära. Köptroheten för dagligvaror är under 50 %, vilket beror på närheten till det stora handelsutbudet i Lundby.

TORGEN

De tre större torgen, Vårväderstorget, Friskväderstorget och Länsmanstorget, har ett större utbud än bara livsmedelsbutiker. Torgen betyder mycket för Biskopsgårdens invånare, där närheten är viktig. Svartedalens primärområde är sämst försörjt med handel. Närheten till Backaplan och övrigt utbud i staden innebär att många affärer får svårigheter att klara sig. Många invandrarföretagare finns i stadsdelen.

Vårväderstorget och Länsmanstorget ägs och förvaltas av Göteborgslokaler. På Friskvädertorget har stadsdelen startat ett utvecklingsarbete tillsammans med boende och intressenter, partnerskapet Friskväderstorget, för att skapa ett attraktivt boende- och köptorg.

SÖDRA BISKOPSGÅRDENS INDUSTRIOMRÅDE

Södra Biskopsgårdens industriområde är ett småskaligt verksamhetsområde med en företagarförening som består av 70 företag. Industriområdet har sett likadant ut under de senaste 15 åren. Här finns möjlighet till förtätning och expansion. Att hamnen och stora industrier ligger nära betyder mycket för området.

Biskopsgårdens Industriförening bildades 1977. Genom åren har föreningen verkat för att främja medlemmarnas gemensamma intressen. Exempel på detta är frågor som rör trafiksituationen i området, områdesbevakning, skyltning mm.

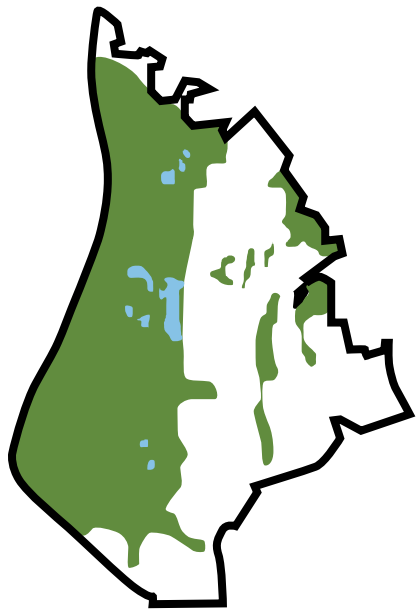
INSTITUTIONER

Göteborgs Folkhögskola har sedan 1997 en filial i Biskopsgården. Nu strävar man efter att Biskopsgården ska få en egen folkhögskola.

- Södra Biskopsgårdens industriområde
- Vårväderstorget, Friskväderstorget och Länsmanstorget
- Svarte Mosse

De tre stora torgen Vårväderstorget, Friskväderstorget och Länsmanstorget.

Biskopsgårdens gröna områden med Svarte mosse friluftsområde. Det gröna upptar nästan halva stadsdelen.

FRITID OCH REKREATION

Hela västra Biskopsgården, Svarte mosse friluftsområde, är ett stort grönområde med utvecklingsmöjligheter.

Idag finns det tre entréer från den östra sidan av området. En ytterligare entré från väster skulle öppna friluftsområdet för fler besökare. Här finns fem joggingslingor, två skyltade naturstigar och två uteklassrum. I den södra delen pågår en uppbyggnad av Väderutsikten, en artificiell kulle av massorna från Götatunneln, med inspiration från Ruhrområdets omvandling från industri till kultur.

Strövområdet är rikt på omväxlande naturupplevelser som till exempel Svarte Mosse med sitt rika fågelliv eller den kuperade och fornminnesrika terrängen omkring Store Vette.

Länsmansgårdens motionsanläggning ligger väster om Länsmansgården och norr om Svarte mosse. Här finns bland annat fotbollsplaner, tennisplaner och bangolf.

UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV

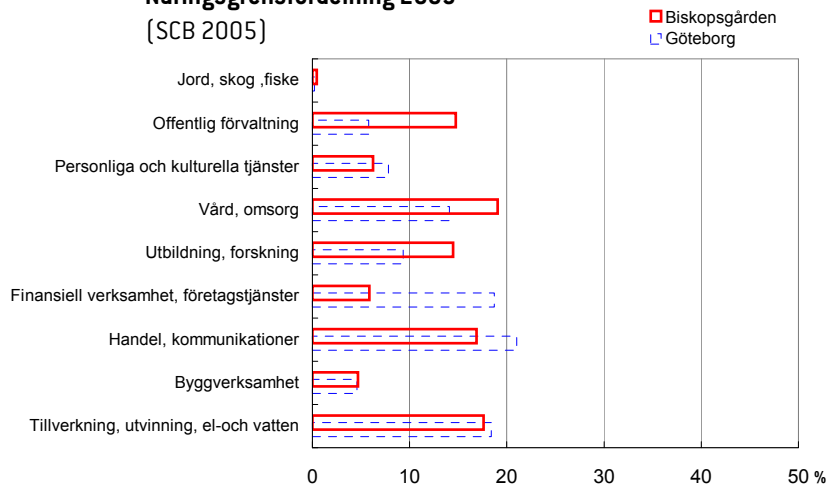
Det är angeläget att försöka utveckla handelsutbudet i Biskopsgården, liksom att utveckla lokala arbetsplatser. Det sker en nyetablering av dagligvaruhandel i stadsdelen. De olika primärområdena skulle behöva kopplas samman så man får naturliga handelsstråk. Sommarvädersgatan samt småtorget Väderlekstorget, Väderbodarna och torgbildningarna vid Jätttestensgatan kan erbjuda plats för utökade verksamheter. En etablering av småföretag i bostadsbeståndet skulle också bidra till en mer levande stadsdel.

Handel på Värväderstorget aktiverar torget.

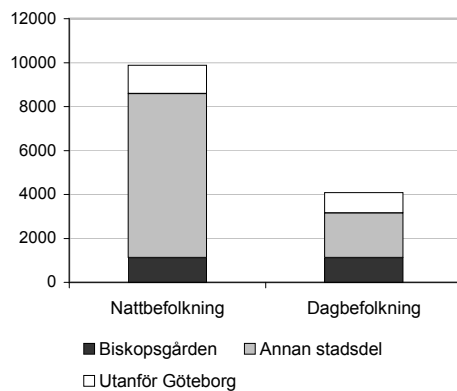
Näringsgrensfördelning 2005

(SCB 2005)

Diagrammet över branschfördelning visar de branscher som är geografiskt representerade i stadsdelen. Den aktuella dagbefolkningen, dvs arbetande personer (till skillnad från nattbefolkningen) kan komma var som helst ifrån och visar alltså inte vilka branscher som enbart stadsdelens invånare är sysselsatta i.

Arbetspendling 2005

Nattbefolkning: Stapeln visar antalet förvärvsarbete betande boende i stadsdelen. De olika färgerna visar var dessa arbetar.

Dagbefolkning: Stapeln visar antalet personer som har sin arbetsplats i stadsdelen. De olika färgerna visar var dessa bor.

Källa: SCB 2005

Biskopsgårdens andel av Göteborgs arbetsplatser (dagbefolkning) är 1,44%, totalt 4080.

Gata i södra Biskopsgårdens industriområde

DEN FYSISKA MILJÖN I BISKOPSGÅRDEN

- Större delen av marken upptas av bostäder och natur
- Bra kollektivtrafik
- Den storskalig gatustruktur dominerar

MARKANVÄNDNING

Markanvändningen är tydligt tvådelad. Grönområden, friluftsområden och vatten i den västra delen och bostadsområden i den östra. Man når bebyggelsen genom två större vägar, Sommarvädersgatan och Långströmsgatan eller med spårvagn. Större vägar omringar även stadsdelen. Bebyggelsen servas genom tre större och ett antal mindre torgbildningar.

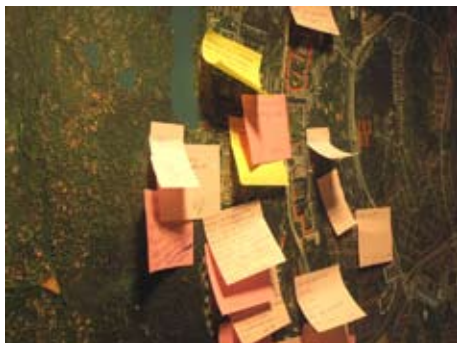
Bostäder

Biskopsgården består av ca 12 750 bostäder, varav 11 500 i flerbostadshus. Majoriteten av bostäderna är uppförda under 1950-talet och har renoverats eller byggts om under det senaste tiotalet år. Några områden återstår. Upprustning pågår eller planeras bland annat i Bostadsbolagets område i Södra Biskopsgården och i Centerplans fastigheter vid Långströmsgatan.

Biskopsgården väntas få ett stort tillskott av nya bostäder i nära framtid, då ett program för nya bostäder har utarbetats på stadsbyggnadskontoret och godkänts av byggnadsnämnden under våren 2007. Småhus i randzonen till Svarte mosse, bostadsrätter på gamla parkeringsdäck med utsikt och förtätningar kring torg och spårvagnshållplatser är några exempel.

För att lyfta fram och presentera invånarnas tankar och idéer om var man kan bygga nya bostäder, engagerades en medborgargrupp på 20 personer av stadsbyggnadskontoret tillsammans med stadsdelsförvaltningen. De hade en rådgivande roll i arbetet med programmet för nya bostäder i Biskopsgården under våren 2006.

Från möte i medborgargruppen

Verksamheter/handel

Biskopsgårdens enda verksamhetsområde, Södra Biskopsgårdens industriområde, ligger som en ö längst i söder, med trafikapparater, fotbollsplaner och ställverk runt omkring.

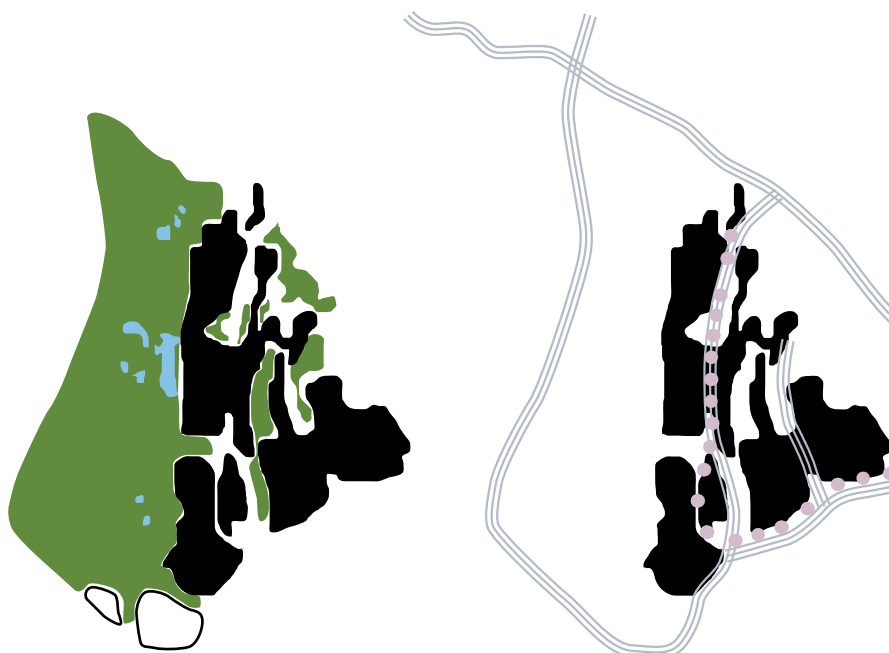
Torgen är viktiga punkter i Biskopsgårdens struktur, med handel och mindre verksamheter.

Infrastruktur

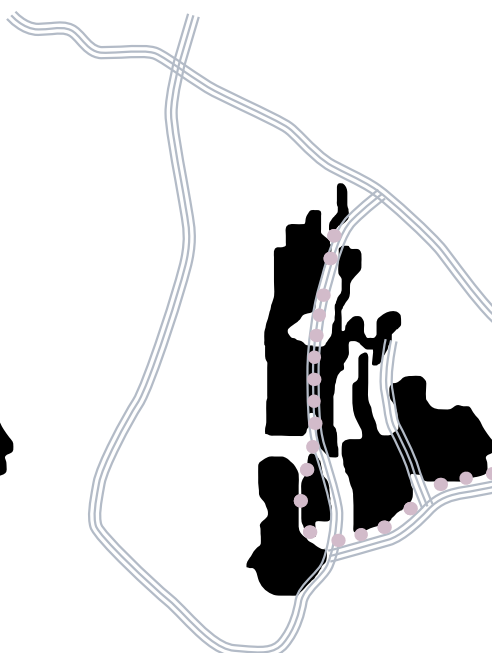
Huvuddelen av stadsdelen byggdes under en stadsbyggnadsperiod då vägar och gator planerades med god standard och i vissa avseenden med överstandard. Detta visar sig ibland i form av stora mått och asfaltytor. De tidigare 50-talsområdena

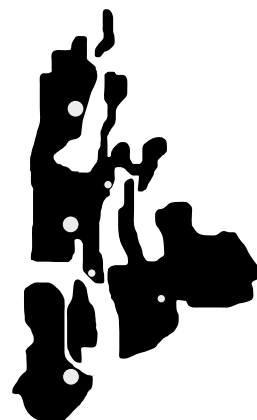
Biskopsgårdens struktur

*Bostäder, verksamheter, grönområden
och vatten*

Bostäder, vägar och spår

Bostäder och torg

En bildsekvens av Sommarvädersgatan, Biskopsgårdens ryggrad och samtidigt stora barriär.

har däremot brist på parkeringsplatser. Området har fyra större matargator med god standard och framkomlighet, Hjalmar Brantingsgatan, Långströmsgatan, Yrvädersgatan och Sommarvädersgatan.

Förbindelserna till stadens centrum är utmärkta tack vare spårvägen. Tvärförbindelserna är sämre. Exempelvis är det besvärligt och tar lång tid att åka kollektivt mellan Biskopsgården och Frölunda. På denna sträcka är bil helt överlägsen. Med Torslanda, som är en viktig stadsdel ur arbets- och ur rekreationssynpunkt saknas direktförbindelser, bortsett från vissa industribussar till Volvo. Genom Flexlinjen ges en möjlighet att bli hämtad nära sin bostad. Det är av särskilt värde i Biskopsgården med sina bitvis stora höjdskillnader.

Spårvägshållsplatserna längs Sommarvädersgatan är upprustade vad avser säkerhet och miljö.

Grönområden

Hela västra Biskopsgården utgörs av ett stort sammanhängande grönområde, en stor resurs för både stadsdelen och resten av staden.

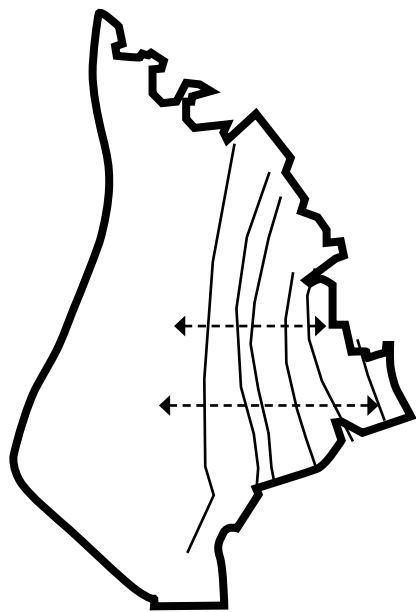
Göteborg Stads sociotopkarta

Syftet med sociotopkartan är att få fram ett planeringsunderlag som visar människors möjligheter till upplevelser och aktiviteter i stadens gröna områden. Kartan beskriver platser med hjälp av tjugo stycken sociotopvärden (ordet sociotop betyder "plats för mänskliga aktiviteter") som representerar olika typer av platsnyttjande.

Kartan används vid dialog mellan politiker, allmänhet, tjänstemän och byggherrar om förändringar i stadens grönsstruktur och obebyggda mark. För att få fram en relevant karta använder man sig av brukarvärdering (brukarna berättar vilka platser de använder och hur de använder dem) och expertvärdering.

På nästa sida visas ett utsnitt av sociotopkarta för Biskopsgården, som finns i sin helhet på www.parkochnatur.goteborg.se.

Nästa sida: Utsnitt av sociotopkarta för Biskopsgården, utarbetad av park- och naturförvaltningen

Kopplingarna i nordsydlig riktning är goda, medan de östvästliga ofta saknas.

Biskopsgårdens landskapskaraktär är bergshjässor (park- och naturförvaltningen).

STADSMILJÖ

Biskopsgården upplevs som en serie parallella världar, ovetande om varandra, där topografin styr och delar upp stadsdelen med bebyggelse på åsryggar och trafik i dalgångar. Detta gör att orienterbarheten i nord-sydlig riktning är tydlig medan den i öst-västlig är komplicerad och ibland obefintlig.

Landskapet

Göteborgstrakten är huvudsakligen uppbyggd av gnejser. När inlandsisen rörde sig över trakten avrundades och slipades berget i isens rörelseriktning, från nordost till sydväst. Av bergets ytskikt blev morän. När isen sedan lämnade trakten var landytan kraftigt nedpressad. Allt eftersom landet sedan höjdes kom havsvågorna att bearbeta krossmaterialet. De finare partiklarna avsattes som mäktiga lerlager på havsbotten. Grövre material blev kvar i högre lägen, Biskopsgårdens bergshjässor. Höjdslutningarna bildade havsstränder som inbjöd till bosättning. Det finns åtskilliga spår av tidiga bosättare i stadsdelen.

Göteborg ligger inom den så kallade södra lövskogsregionen. Den frodiga ädel-lövskog som under förhistorisk tid täckte de bördiga dalbottenarna fick så småningom ge vika för odling. Under de senaste århundradena har jakten på bränsle medfört att skogen försvunnit. Ännu för hundra år sedan var göteborgstrakten nästan helt skogfri och ljunghedar dominerade. Plantering av bland annat tall och gran har utförts och man kan idag se många fina talldungar i Biskopsgården.

Det flera kvadratkilometer stora kuperade naturområde som ligger mellan Biskopsgårdens bebyggelse och Norrleden är en av stadsdelens verkligt stora tillgångar. Särskilt från Store Vette erbjuds en vidsträckt utsikt över det omgivande landskapet. Här finns även ett antal småtjärnar samt Svarte Mosse, en 500 meter lång sjö. Den är speciellt intressant ur natursynpunkt, bland annat med sitt fågel-liv. Frågan har väckts att genom muddring förbättra badmöjligheterna. Detta anses dock samtidigt kunna utgöra en fara för djur- och växtlivet.

Kulturhistorisk bebyggelse

I södra Biskopsgården har två områden klassats som kulturhistoriskt värdefull bebyggelse; Blidvädersgatan och Erik Väderhatts gata. I Jättesten finns Jättestensskolan.

Arkitekt H Zimdahls område på Blidvädersgatan är halvcirkelformat och omfattar två parallella rader med lamellhus samt punkthus som delar upp det långsmala svängda gårdsrummet. Mot utsidan är husen av tegel och in mot gården av puts och eternit i geometriska mönster.

Arkitekt L Ågrens radhus på Erik Väderhatts gata omfattar tolv husrader med geometriskt mönstrade fasader. Dessa är placerade vid smala gator som avslutas vid bergsslänten och det stora grönområdet i västra Biskopsgården.

Jättestensskolan, ritad av S Brolid och J Wallinder, uppfördes 1957 och består av två huskroppar. Den östra delen är en långsträckt klassrumsdel med svagt vinklad planform, den västra omfattar en rak länga med välvt tak samt matsalen med cirkelformad plan. Skolans formspråk präglas av funktionalismen, men har samtidigt ett tydligt 50-talsuttryck.

Karaktär

Olika tider har olika byggnadssätt och ideal som avspeglas i staden. Biskopsgården saknar helt kvarterstad, bortsett från sitt tidstypiska verksamhetsområde. Den storskaliga bebyggelsen dominerar Biskopsgården i form av punkthus som följer terrängformer, skivhus med utsikt, metaforer av landshövdingehus i stora kringbyggda kvarter samt 3-4-våningarsområden i spikraka rader. Även 50-talsbebyggelsen har drag av industrialisering, man experimenterade tidigt här. I Södra Biskopsgården och i Jättesten finn några tydligare grannskapsenheter. Tidsepoken från 50-tal till 60-tal avspeglas särskilt i förhållandet mellan bebyggelse och natur/topografi där den tidigare södra delarna av stadsdelen har ett närmare förhållande till naturen. Östra Biskopsgården karaktäriseras av villor och egna hem i genomtänkta stadsplaner med gemensamma grönytor som bildar serier av rum. Längst i väster finns naturparken Svarte mosse, med landskapskaraktären bergshjässor och homogen skog. Mellan bebyggelse och natur ligger friluftsområden med bollplaner, tennis m m.

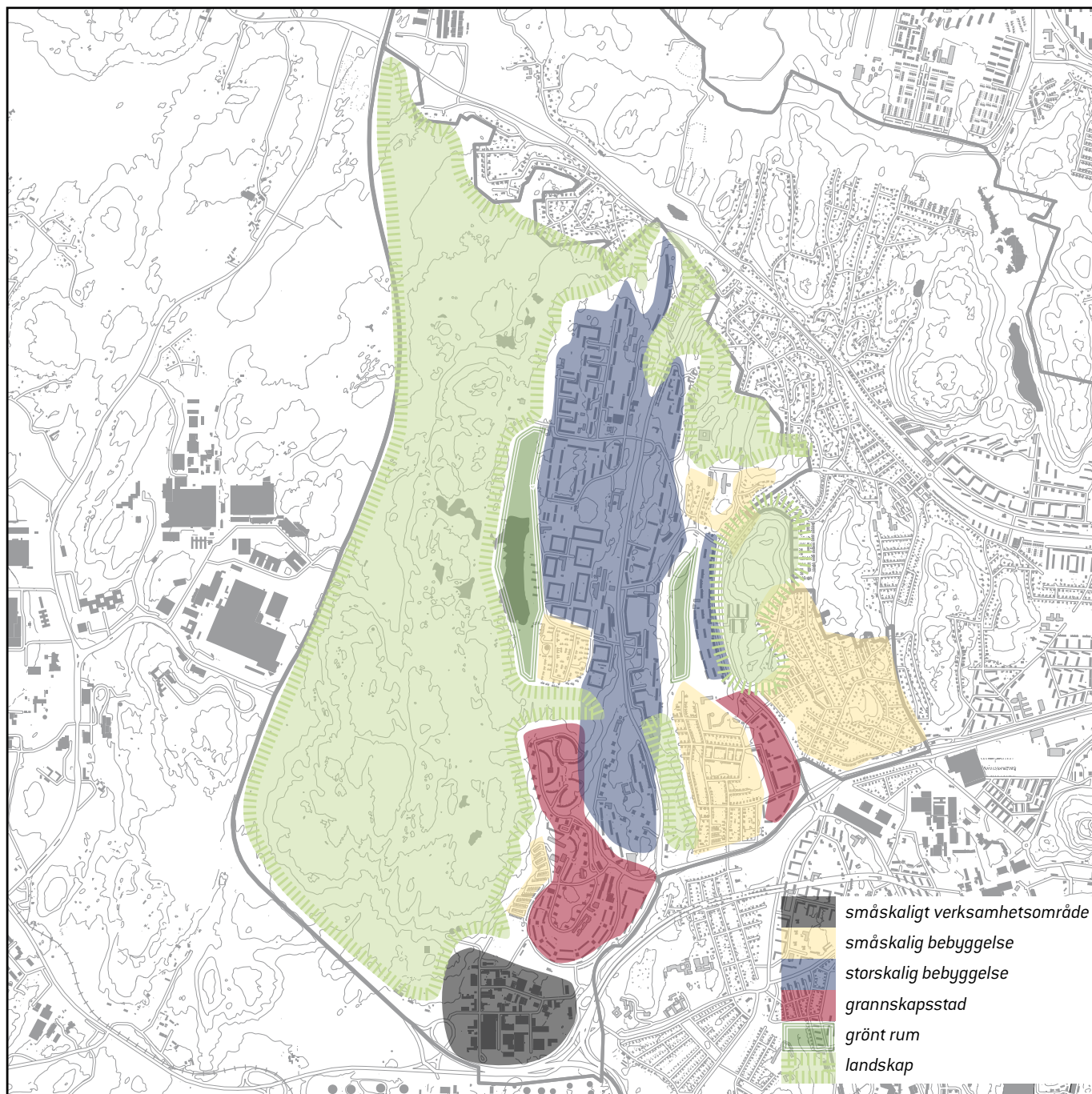

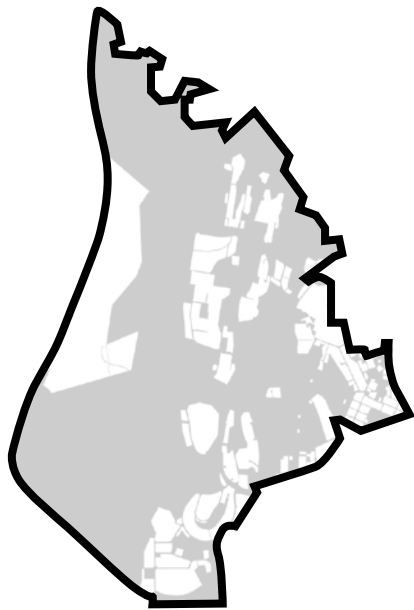
Gårdar på Blidvädersgatan, radhus på Erik Väderhatts gata och Jättestensskolan har stora kulturhistoriska värden.

Stads- och landskapskaraktärer:

1. Småskaligt verksamhetsområde
2. Småskalig bebyggelse; egnahem
3. Storskalig bebyggelse; punkthus
4. Natur; bergshjässor
5. Grannskapsstad
6. Grönt rum

Kommunägd mark är gråmarkerad.

MARKÄGOFÖRHÅLLANDEN

Kommunen äger större delen av obebyggda områden.

UTVECKLINGSTENDENSER OCH BEHOV

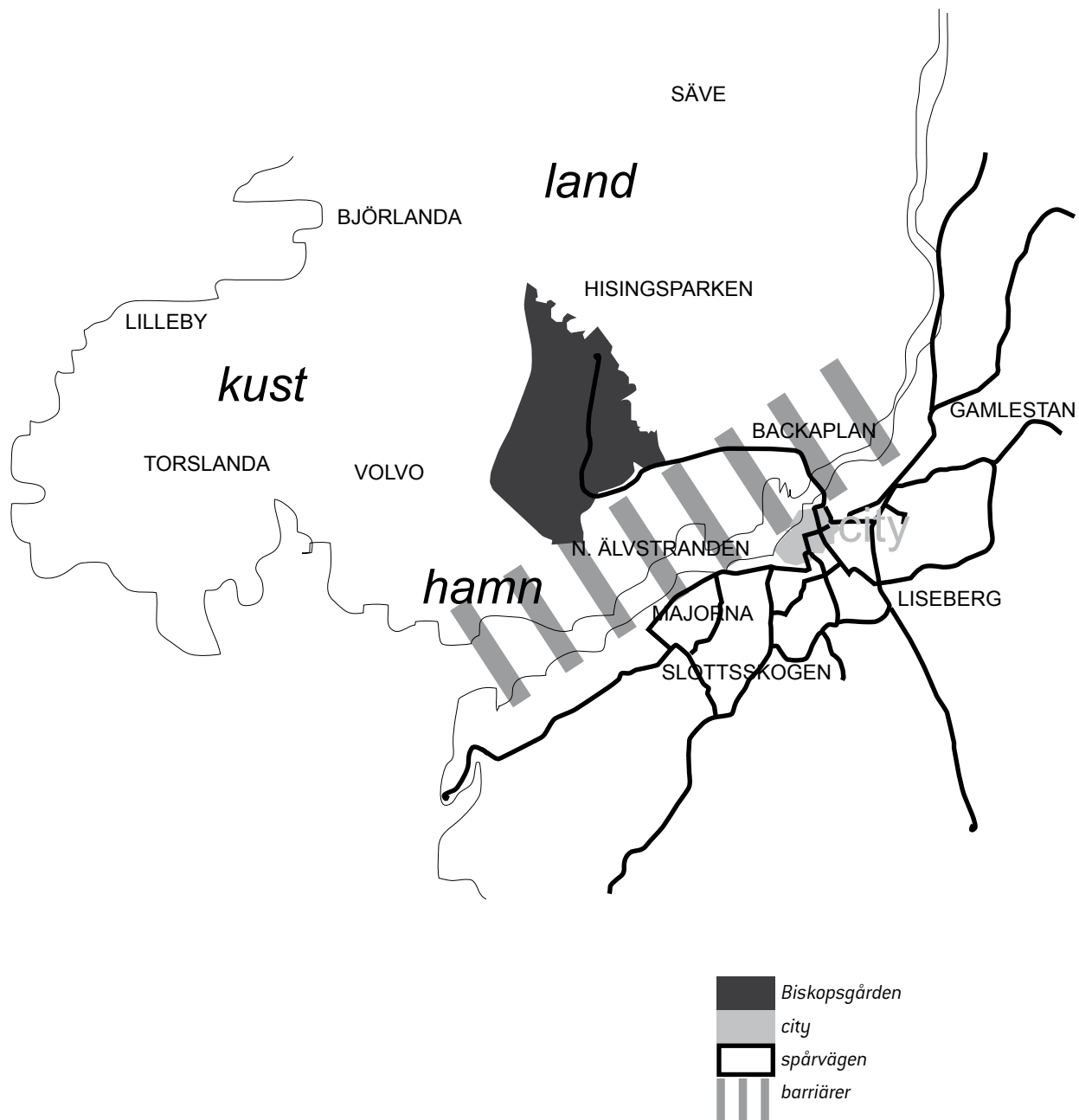
En modernisering av bostadsbeståndet pågår. Både i form av renovering och komplettering med nya småhus och bostadsrätter. Totalt kan 700-800 bostäder komma att byggas, varav 50% som småhus. I samband med att det byggs nytt sker en förändring av upplåtelseformer, vilket efterfrågas.

I Södra Biskopsgårdens industriområde är marken relativt dåligt utnyttjad och har möjlighet att på sikt förädlas till ett mer innehållsrikt arbetsområde. Det gäller även ett område strax väster om Södra Biskopsgårdens industriområde. Båda har bra trafiklägen invid Hisingsleden. Det finns en önskan att Sommarvädersgatan ska vara en mer levande gata. Här finns både plats och möjlighet för bostäder och verksamheter. Torgen är viktiga punkter i Biskopsgårdens struktur!

Mer än halva Biskopsgårdens yta är ett sammanhängande grönområde med stora utvecklingsmöjligheter. I söder byggs Väderutsikten upp med pulkabacke, promenadstigar och utsiktsplatser. Svarte mosse friluftsområde förnyas med naturstigar, uteklassrum och tydligare information för att göras mer tillgängligt och tryggt. Friluftsområdet har enbart entréer från öster. En tydlig entré från väster behövs för att öppna upp området mot resten av staden. De boende har framfört önskemål om en förädling av centrala grönområden från grönyta till mer klassiska parker.

Biskopsgårdens trafikseparerade gatunät behöver brytas upp för att uppnå större fysisk integration och genomströmning. Nästan all kollektivtrafik är riktad mot centrum. Kommunikationen med andra stadsdelar behöver förbättras. Det gäller främst Frölunda, Norra Älvstranden, Torslanda och Björlanda. Det ger biskopsgårdsborna större valmöjligheter när det gäller arbetsplatser och rekreation. Det finns möjligheter för sammanhängande cykelförbindelser mellan stadsdelen och Norra Älvstranden, dels via Bräckemotet, dels via Hjalmar Brantingsgatan. Avståndet fågelvägen är endast ca 2 km. Stora delar har byggts ut men fortfarande fattas sträckor för ett sammanhängande stråk. Under varvsepoken var Norra Älvstranden en stor arbetsplats för biskopsgårdsbor och kontakten ner till älven var naturlig. Idag bor sällan de som jobbar vid älven i stadsdelen, vilket skapar mentala avstånd söderut. Den faktiska närheten kan gynnas av ny infrastruktur som fler älvförbindelser, ändring av hamnbanans sträckning, förstärkning av Eketrögatan som knutpunkt och koppling mellan Länsmansgården och Björlandavägens kollektivtrafik.

En av Bo-bra-processens satsningar är trygghet. Trygghetsvandringar med boende ger ett bra underlag för skötsel av natur- och trafikmiljö.

Biskopsgårdens relation till övriga staden.

Stadsbyggnadskontoret arbetar med ett program för kompletteringsbebyggelse i Biskopsgården. Syftet med programmet är att skapa en helhetsbild över stadsdelen, som sedan ska ligga till grund för kommande detaljplaner. Genom ett tillägg av bostäder och en förstärkning av stadsstrukturen ska stadsdelen förbättras och karaktären bevaras och utvecklas. Programförslaget har två nivåer. En nivå som presenterar en överordnad struktur och en som går ner i skala och ser på de specifika platserna och dess kontext. Programförslaget föreslår 15 platser för nya bostäder, vilket innebär 700-800 nya bostäder. Drygt 50% är småhus.

(17) BISKOPSGÅRDEN

BESKRIVNING AV STADSDELEN

Det finns 21 stadsdelsvisa beskrivningar, en för varje stadsdel i Göteborg. De är en kunskapskälla om de olika stadsdelarna och fungerar även som en introduktion till stadsdelens liv och miljöer för alla som är intresserade. Beskrivningarna har tagits fram i samarbete mellan stadsbyggnadskontoret och stadsdelsförvaltningarna under 2006-2007.

Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret